

'Niet de koe, maar de microbiologie voeden'

In de peiling

[Tessa Nederhoff]

Denkfouten zorgen ervoor dat de landbouw en veehouderij een moeizame toekomst tegemoet gaan. Het roer moet om, vindt Jan Feersma Hoekstra van Agriton. Het kortetermijndenken, met de nadruk op een zo hoog mogelijke productie, heeft geen toekomst.

De aandacht moet gaan naar een goede gezondheid van bodem en vee.

Microbiologie lijkt hierbij het toverwoord.

De nadruk op een hoge productie zorgt volgens Agriton-directeur Jan Feersma Hoekstra voor problemen. Niet alleen in de akkerbouw, maar ook in de veehouderij is er reden tot zorg. "Koeien gaan gemiddeld na drie lactaties naar de slacht, omdat de koe ons management-systeem niet aankan. Maar pas na vijf lactaties zit de koe op haar productietop. Als de koe meer lactaties meegaat, kunnen de opfokkosten over meerdere jaren worden verspreid." Koeien kunnen volgens Feersma Hoekstra meer lactaties mee als ze minder op de toppen van hun kunnen hoeven te produceren en als er meer aan-

dacht komt voor het voeden van de microbiologie van de pens. "Boeren moeten weten wat de microbiologie van de pens aan voedingsstoffen nodig heeft. Als je de pens niet goed voedt, produceert de koe niet en slijt het dier snel. Eigenlijk zou elke veehouder en veevoeradviseur een cursus microbiologie moeten volgen. We voeden onze koeien meer en meer als varkens. En dat zijn alleseters, geen herkauwers."

Hoge productie voorop

Dat er denkfouten worden gemaakt, komt volgens de directeur vooral doordat er op de korte termijn wordt gedacht, waarbij een zo hoog mogelijke productie voorop staat. Hij neemt het de boeren niet kwalijk. Door de industrie en politiek worden ze gedwongen tot hoge producties, waarbij de aandacht voor een gezonde landbouw en veehouderij op de lange termijn soms uit het oog wordt verloren.

"Landbouwproducten worden steeds meer gezien als grondstoffen voor de verwerkende industrie. Die industrie eist een zo hoog mogelijke productie voor een zo laag mogelijke prijs. Om te overleven, gaan boeren daarin mee. Maar landbouw is geen industrieel proces." De politiek helpt de boeren ook al niet. "In de politiek wordt ook op de korte termijn gedacht. Het grotere plaatje met wat op de lange termijn goed is voor de land- en tuinbouw en het milieu, is uit het oog verloren."

Daardoor veranderen de regels voortdurend en krijgen boeren met steeds meer regels te maken. De politiek is volgens Feersma Hoekstra niet meer dienend, maar maakt het de boeren vooral lastig. "Er zijn ondertussen zo veel toeters en bellen bij gekomen, dat een boer nauwelijks meer tijd heeft om met zijn vak bezig te zijn. Hoeveel veehouders kunnen nog een veevoederrantsoen maken?", vraagt hij zich af.

Volgens de directeur kan de politiek er beter voor zorgen dat de landbouw weer prioriteit krijgt en dat er meer subsidie beschikbaar komt. "Als je kostenverhogende voorwaarden schept, zul je daar bij een concurrerende land- en tuinbouw iets tegenover moeten stellen. Anders gaat de sector kapot. Het belang van de landbouw wordt onderschat, zowel door de politiek als de consument. Misschien moeten boeren eens één dag Amsterdam niet van melk voorzien", oppert hij. "Een gezonde Europese landbouw kan niet zonder subsidie. Pas als boeren voldoende verdienen, kan de focus af van topproducties, is schaalvergroting niet noodzakelijk en kunnen de koeien weer naar buiten."

Kennis verdwijnt

Ook in het agrarisch onderwijs ligt de nadruk volgens Feersma Hoekstra steeds meer op de productie en verdwijnt de kennis over een duurzame landbouw. "Het systeemdenken is uit het onderwijs verdwenen. Er worden steeds meer specialisten opgeleid. Dat is op zich niet erg, maar er zijn ook generalisten nodig om het totaalplaatje voor ogen te houden. De basiskennis over goede landbouw moet terugkomen." In het onderwijs, de politiek en op het boerenland moet er volgens de directeur vooral andersom worden gedacht. "Niet uitgaan van productie, maar van een gezonde visie op de bodem en diergezondheid. Waarbij het voeden van de microbiologie het belangrijkste is, zowel

in de bodem als bij de koeien." Boeren moeten zich volgens hem in ieder geval bewust zijn van de denkfouten die worden gemaakt bij het denken op korte termijn. Bewustwording is een eerste stap, waarna ze bewust andere keuzes kunnen maken. Bijvoorbeeld door meer aandacht te besteden aan de microbiologie.

Goed voeren

Bij het voeren van de koe zou bijvoorbeeld het percentage ruweiwit in het gras minder voorop moeten staan, maar vooral de kwaliteit ervan. Die bepaalt hoeveel de koe ermee kan in de pens. "We willen vooral een hoog eiwitpercentage van het gras en dus niet te laat maaien. Maar is dat wel ideaal? Later maaien zorgt voor

meer ruwe celstof en meer ruwe vezel. In combinatie met op maat gemaakt krachtvoer, zorgt dat misschien wel voor een betere penswerking en een betere productie", oppert Feersma Hoekstra. "Een andere zaak om over na te denken, is of ons OEB-systeem niet is verouderd. OEB is geen slechte methode, alleen wordt het door veel mensen niet op de juiste manier geïnterpreteerd. Het is een theoretisch systeem waarbij we het onbestendig eiwit, oftewel het NPN, in balans brengen met de energie die nodig is voor de pensbacteriën om DVE te vormen. Maar wat als de bacteriën dat niet kunnen door andere factoren? Bij een hoog gehalte gaat NPN als gif in de pens werken; het doodt bacteriën. Dan kunnen we met OEB wel proberen meer snelle energie te voeren op pensniveau, maar dat maakt het alleen maar erger. Je geeft de pensbacteriepopulatie, die het al moeilijk heeft met het giftige NPN, ook nog eens veel snelle suikers. Dat kan eenvoudig tot pensverzuring leiden en zijn we nog verder van huis. Alleen wanneer de pens optimaal functioneert, volstaat het theoretische OEB-model. Kijk dus meer naar het dier en het voer, in plaats van te rekenen met theoretische balansen", adviseert hij.

Microbiologie

"Voor rantsoenadviesing voor herkauwers, kunnen voeradviseurs beter redeneren vanuit de werking van de pens en niet als eerste gaan rekenen naar voldoende DVE en VEM. We moeten ons ervan bewust zijn dat we niet de koe voeden, maar de microbiologie in de koe. Pas als die goed functioneert, kan de koe produceren zonder dat dit ten koste gaat van haar levensduur. Op dat vlak is nog winst te behalen. Een basis-cursus microbiologie voor herkauwers zou voor boeren en voeradviseurs een goede eerste stap kunnen zijn." ■

Pas als de microbiologie in de koe goed functioneert, kan de koe produceren zonder dat dit ten koste gaat van haar levensduur.

Agriton

Agriton is leverancier van onder meer bodemverbeterende producten aan de agrarische sector. Het bedrijf is al 25 jaar bezig met het promoten van een duurzame land- en tuinbouw. "We trachten dit te realiseren door voorlichting en promotie op zowel chemisch als biologisch gebied. We voeren alleen producten die in dit conceptdenken passen om zo ons doel te bereiken", aldus directeur Jan Feersma Hoekstra.